

Felelős szerkesztő:

HALÁSZ IMRE.

Szerkesztőségi iroda:

Franklin-Társulat épületében (egyetem-utca 4.)

Köziratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Székfoglalás körül panaszok a szerkesztőségnek küldendők be.

Előfizetési felhívás

KÖZÉRDEK

csinál

POLITIKAI NAPILAPRA.

A „Közérdek” hetenként hatszor a legnagyobb politikai lapok alól, mint reggeli lap egész íven, hétfőn s innen utáni napokon mint esti lap, legnagyobb félven, tehát mindennap megjelenik.

Előfizetési feltételek.

Budapestben, házhoz hárda és vidékre, postán küldve: Egy évre... 20 frt. Negyedévre... 5 frt. — kr. Félévre... 10 „ Egy hónapra... 1 n 80 „

Az előfizetési pénzek a „Közérdek” kiadóhivataltal egyetem-utca 4. szám) intézendők.

Gyűjtőknek minden tízre egy tisztelet-peldány jár.

Videki előfizetéseket legegyszerűbben postai utalványgyal eszközölhetők.

A „KÖZÉRDEK” KIADÓ-HIVATALA (FRANKLIN-TÁRSULAT egyetem-utca 4. sz.)

Budapest, január 16.

A közös hadsereg, és ezzel kapcsolatban a költségvetési költségvetés kérdése, sokfelé lett megvitatva a pénzügyi bizottságban — elég hosszasan elhúzódott — tanácskozásiban, s nincs kétség, hogy a budget-vita alkalmával az is egyike lesz azon legfontosabb kérdéseknek, amelyek képesek a honnót terveknek és jó tanácsoknak egész ózóné fogja a ház türelmes asztalt elborítani.

Mi bizonyára teljes komolysággal s azon kiváló fontossággal kívánjuk megbírálni a helyzetet, melylyel az kétségtelenül van: nem óhajtuk sőt nem festeni, mint nagyobb aggodalmakat örzészeni, amennyi a helyzet fatalitásából származókép foly. De másrésztől nem szeretünk sem magunkban, sem a közvéleményt oly illúziókban ringtatni, melyek csak keserves csalódásra, és nagyon is komoly meglepetésekben bő feledésre vezetnek.

Mi mindazokat a csodaszereket, melyeket némelyek a közös hadseregre bazi roznak, nem tartjuk olyanoknak, melyeket a pénzügyi rendezés szempontjából — az adott viszonyok közt — komolyan tekintetbe lehetne venni; és nem, legfőképpen azt, mert vérdrejtment Ausztriával egyenlő elvek szerint megállított törvényeken alapul, melyek világosan megszabják és meghatározzák a keretet, melyen túl nem mehetünk, de a melyen alul nem is maradhatunk.

Távolról sem állítjuk azt, hogy a kereten belül, az 1868-iki törvényekben megállapított véderő fenntartása és czélszerű fejlesztése mellett, az eddigi költségvetési kiadások terén megkötések nem eszközölhetők; hogy a kezelés czélszerűsége nem lehetne, hogy az eddig a közös hadsereg számára megszavazott összegekkel nagyobb megfelelő eredményt elérni nem lehetett volna. Ellenkezőleg, azt hisszük, hogy van a katonai adminisztrációban, a közös hadsereg szervezetében is igen sok, a mi alaposan kifogásolható,

még mindig nem tudták elhatározni, hogy melyik doktort hívják hozzá. Azt-e, a ki hídeg vízzel igrmalatlanul kijózanítja pácienseit; vagy azt, a ki szeszes itallal és mámorral gyógyít; vagy azt, a ki el tudja hitetni betegével, hogy semmi baj; vagy azt, a ki lehet sovány kosztra fogja; vagy melyiket hát? Folytat a tanácsok; de egyik nap a másik után csak eredménytelenül mult el és a beteg már-már reménytelenül hevert nyoszolyáján. Az első szülőt fel egyszer elkeseredve fölkiáltott: „Szávesem megváltanom a magam életétől a tiedet, atyám!” E fölkiáltást jól megjegyezte magának a második fiú, meg a harmadik, negyedik, valamennyi. Összevették, hogy lám ez a mód lenne a legegyszerűbb, pedig erre nem is gondoltak. A takarékos különböző megírult neki, mert tulajdonképen semmi be nem kerül; a másikat az első jogainak öröklésével kecserezte kivétel; volt egy kiskoru, az előre örült a temetésnek; a többi egyszerűen kapott rajta, mert semmiemű tanácsot nem tudott adni s az a gondolat is legalább valami volt. Kijelentették hát az elszánt fiúnak, hogy biz ő az azt hiszik, legokosabb lenne, ha föloldozná magát apjukért.

A mesét végigolvasni nem volt időm, mert az óra sürgött. Azt sem tudhattam meg, hogy a fiúk hitték-e, hogy testvérük föloldoztatása megmenti apjokat; azt sem, hogy ez ráállt-e a tervre. Körül kellett tekintenem tárgy után. Kód van, sürű, nehéz kód font, lent, mindenfelé. Bizonyos, hogy az angol intézményeknek rendkívüli előszeretettel üzőt átültetése semmi tekintetben

KÖZÉRDEK

POLITIKAI NAPILAP.

há a mit javítani kellend; azt hisszük, hogy a szigorú és takarékos kezeléssel elvérvényesítendő itt is; hogy azokkal az összegekkel, melyeket a véderőnek a törvény értelmében való fenntartására és fejlesztésére megszavazunk, valóban fenntarthatni oly véderőt, mely a monarchia tekintélyének és békéjének biztosítására szolgál. Es emellett határozat követelünk az is, hogy tekintettel Magyarországának mai pénzügyi helyzetére, de tekintettel Ausztria financiáira is, mely a milliókkal pazarul szintén nem dobálhatók — e véderő fejlesztésében lassabban kell haladnunk, s hogy, a mint többi állami institutiónk fejlesztésében, részben még a legrészletesebben is alul maradunk, ugy a véderőnél a törvény által előírt keret megtartása mellett — a végeres kifejlesztéséhez szükséges összegeket az éveknek egy hosszabb sorára kell felosztanunk.

Mindazonáltal vérmesnek, de részben a fennálló törvények által is megcafoltnak hisszük azok reményeit, kik, mint az ellenző mérsékeltbelfogású egyénei is azt hiszik, hogy 10—20 millió csak egy könnyűed megkötésként a hadügyi budgetben, vagy a kik, mint Wahrmann is legalább 9 milliót kívánnak törölni. A részletezéssel, a törlések lehetőségének kimutatásával adós maradt mindenki, s ignorálták azon egész rendszert, melyen véderőnk alapszik. Horn a maga pénzügyi programjában, még könnyebben bánt el a dologgal; ő a véderőnél egyszerűen 16 millió forintot kíván törölni; inkább szeretné azt a Kaiserschnittet a közös hadseregen végezni, de ha ott nem lehetne, — feloldozná a honvédséget inkább, mint adókkal felezni a defizit, feloldozná azt az institútót, mely államjogi állásunkban a legnagyobb vívmány, mely már mai, még fejletlen szervezetben is, nevezetesen biztosítka a nemzet biztonságának, mely megszügyntetett azt a bizalmatlanságot, — melylyel a trónhoz igen közel álló körökben minden magyar fegyveres erő iránt viselkedtek, s mely a 67 évi alkotásoknak legnépszerűbb és legegészségesebb institútója. Ugy terv, melynél badarabbat is hallottunk ugyan a pénzügyi bizottságban, de a mely mellett mégis egyedül csak Horn állott fel.

Mondjuk — mindezen remények részint vérmesek, részint a fennálló törvények által cafoltnak meg. A ki azt hiszi, hogy azzal, ha a háznak annak kimondását ajánlja, hogy a költségvetési budget emnyi megannyi millióval szállítandó le — valami nevezetes dolog mivel az 1875-ki defizit fúdíráse, vagy államháztartásunk rendezésére nézve: — az még alap törvényeinket nem ismeri. A költségvetési budgetet a delegatiónk állapítván meg, a képviselőlőhaznak egy ilyen határozatára nem mernénk az államháztartás rendezését illetőleg sokat építeni; tekintve, hogy az 1875-ki közös budget már meg van állapitva és szavazva, tehát a jó tanács 1875-re már későn jött; tekintve, hogy a képviselőlőhaz határozatai tényleg és jogilag a delegatiónk tagjait nem kötelez-

nem bizonyult oly sikeresnek, mint épen a híres albioniki kód meghonosítása tekintetében. Mig ugyanis magában az őshazában a kód eddig és felhasználása iránt még mindig igen homályos nézetek uralkodnak s valószínűleg csak az esernyőkészítők és békésítők osztálya jár közel jelentőségnek teljes felismeréséhez, nálunk már tökéletesedett alakjában mutatkozik, mint akár a villám és a gőz, mely gondolatunkat — kivéve a hófúvatókat és a táviró sodronyok elmentésének rövid időszakait — gyorsan és jutányosan szállítja tovább. Mienk az érdem, hogy a ködöt is az emberi szellem szolgálatába tudtuk hajtani. Ki mondja, hogy nálunk a kód nem a legnagyobb sikerrel helyettesíti a politikai előrelétét? A ki kétkelődik benne, minden kétséget kizáró meggyőződést szerezhet magának, ha a napokban elértogat a Sándor-utcai palotába, hol a legvalóságosabb brit kód most említett teljes alkalmazásában fogja találni s rövid látogatásánál tanulságosabb lesz, mert magot a ködirtől gépet is épen munkában éri.

Mikor Fulton az első gőzhajót vizre akarta bocsátani, a találmány története fennirtótta, hanyan voltak, kik őt kinevezték s az emberi és egy legnépszerűségebb diadalában annak egyszerű kifejeződését látták. Gyarló és kétkedő természetűnknek általában, mely nem zivenes barátkozik meg a messzebb kihatójú társakkal, tulajdonhatni azt, hogy különben oly magas tehetségű pénzügyminiszterünk mai napig sem tudott belenyugodni a nagy fontosságú találmányba, illetőleg egy, ezelőtt számos esztendővel már jelöltetett természeti-tüneménynek viszonyainkra való geni-

kísértessek az 1876-iki közös budget megállapításánál. Hogy valószínűleg lesz-e? az ismét más kérdés; ez azonban föntebb elősorolt tényezőktől füg, kik a közös budget megállapításába befolyanak.

Kapcsolatban ezzel a szolgáltnak 3 évről való leszállítása lenne azon nézetünk szerint practicus mód, mely mindenesetre a fennálló véderőrend nem módosítását involválja, de a melynek keresztülvitelét meg kellene kísérteni. Azonnal és föltétlenül ez sem viheto keresztül, mert a véderőrend Ausztriával egyenlő elvek szerint állapítandó meg. De ha sikerül a véderőrendet olykép módosítani, hogy a szolgálati idő leszállitassék — akkor igen is eszközölhetők lesznek nevezetesebb megkötéseket a hadügyi budgetben. De a ki mindezeket már 1875-ben rendelésnek tartja, midőn a 75-diki hadügyi budget már meg van állapitva, a ki mindezen megkötéseket ma pontosív tényeket állítja oda a nemzetnek, s az államháztartás rendezésében mint erős alapra épít ezekre — az a nemzet is, és önmagát is ámitja!

A helyzethez. A pénzügyi bizottságban történt események még mindig élénk diskusszió tárgyat képezik politikai körökben. A pénzügyi bizottság egyes tagjainak eljárását igen sokan azon indokból magyarázzák, hogy azok, kika defizit egy részének adó általi fedezésére ellen szavaztak, nem akarták magukra vállalni az odiumot, mely ezen nézet elfogadásával jár; szóval feltették népszerűségüket, melyet a nemzet józanabb zöme előtt valószínűleg épen ezen szavazatok által jászottak el. A kormány azon álláspontját, hogy a pénzügyi bizottságtól a házhoz appellál, mindenké helyesli, még a mostani kormány nyílt ellenségei is, és valóban ez az egyedül alkalmas expediens, mely államháztartásunk rendezésének sokat emlegtetett kérdését megoldáshoz vezetetheti; de csak úgy, ha a kormány általja a helyes formát, melyben ezen kérdést a képviselőlőhaz elviszi. Az elődöntés bizonyosan a budget feletti általános vitánál fog bekövetkezni; de a kérdésben megvan mindenesetre az nehezség, hogy ha az ált. vitánál a ház többsége el is fogadja principium gyánát, hogy a defizitből 13 millió adó által feledzendő, ezzel a kérdés practicus része még mindig nincs megoldva; és még mindig kétség, hogy az adó általi fedezésézelő javaslatok, illetőleg a Ghyezzy által előterjesztett adó javaslatok egyenként és összesen és oly mértékben fogadhatnák-e el, mint azokat a pénzügyminiszter javaslataiba hozta? Az adófelcímelés elvi elfogadása esetében is tehát a kízis el van odává, de nincs befolyás. Azért mondunk, hogy az államháztartás rendezésének nagyfontosságú kérdése csak úgy lesz megoldható, ha a kormány általja a kellő formát, melyben azt a ház elviszi.

Ma szllyt azon baleset érte, hogy kifémaztotta lábát, és így nem referálhatja a pénzügyi bizottság bőles többségének szemmitmondó véleményét. E balesetet (már t. i. a lábfelemozdást) sajnáljuk, ha igaz, s inkább örvendemenek azon híreket, melyet képviselői körökben hallottunk, hogy Muzs-

Kiadó-tulajdonos:

HALÁSZ IMRE.

Kiadó-hivatal:

Franklin-Társulat épületében (egyetem-utca 4.)

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK: fr.

helyben és vidékre. (Egy évre... 20 frt. Negyedévre... 5. — Félévre... 10 „ Egy hónapra... 1 00

Egy szám ára 6 krajczár o. é.

Hirdetések a kiadóhivatal által árjegyzék szerint számítanak.

cza számára megtérítendő minsz a közös hadügyi tárczából, a mi a honvédségnek a honvédelmi tárczából feleltet ruha, fegyver és löszkerészletről elhasználtokat. A kopási százelékek részletesen megállapítottak, s így az elszámolás kérdései részletesen meg vannak oldva.

A pápaválasztás kérdésére vonatkozó diplomatiá tárgyalásokat a klerikális sajtó minden árny olyn színeben igyekszik feltüntetni, mintha ez ígyben Ausztria Magyarország és Németország közt oly ellentétet forognak fenn. Legközelebb a „Volksfreund” azon tendenciosus hírel lépett föl, mintha Andrássy gr. külügyminiszter Bismarck jegyzékének egyik pontját határozottan visszautasította volna. Eftle híreket szemben a berlini „Kr. Zeitung” jól értesült bécsi körökből következtetésűt veszi, mely a mi bécsi leveleznők e tárgyra vonatkozó régebb közleményét megerősíti:

Midőn a pápaválasztásról szóló porosz sürgöny közzétettét, egyttal az a hír terjedt el, hogy a hatalmaknak a sürgönyre való feleletét, legalább a mennyire Poroszországtól függ a dolog, nem fognak nyilvánosságra hozni. Mindazáltal közvetlenül ezután sok német hírlap majdnem ugyanazon napon a bécsi kabinet feleletét elemzé, mindentűt egészen vagy közelítőleg egyenlően fogalmazva, s azóta rendre bejárt a lapokat. A porosz sürgönyt az osztrák felelettel összehasonlítva, azt hihetné az ember, hogy a két kabinet nézeti e kérdésben nagyon el tér. De ez oly feltéves volna, mely a valóságnak nem felel meg s mely meg kell cáfolni, hogy a közvélemény tévura ne vezetessék. Régtóta nem titok, hogy a két hatalom a pápaválasztás ügyében teljesen egyetért. Erről Andrássy gróf egy delegatiónális ülésben már ekkor eléllt minden kértelmiségét kizáró módon nyilatkozott. Kinyilvánította, hogy a bécsi kabinet egyidejűleg a pápai curia és az olasz kormány előtt kifejezett adott azon meggyőződésnek, hogy a legközelebbi pápaválasztásnál minden, bir csak formális természetű szabálytalanság gondos kerületűt idomonas s szükségessé tartaná. A vatikánál szomban különösen hangsúlyoztatott — hogy a canoni rendelkezések figyelembe nem vételének következménykép a hatalmak választás jogosságát nem fogák elismerni, hogy — mint jót megfogalmaz — azon nehézségek, melyek ily differenciálból folynának, magának a katolikus egyháznak érdekeire nézve káros lennének. Felreismeheten, hogy ezen nézetek és nyilatkozatok a porosz körirat álláspontjával a legelőnyösebb pontokban megegyezők. Gróf Andrássy e nyilatkozatát — mint említettük — már jóval eléllt tette, is azok talán már feleldése is mentek. E sorok ezlja emlékeket föleleveníteti.

A vallás- és közoktatási miniszterium a szerb patriarhához következő átiratot intézett:

A karlovczi görög-kel. szerb nemzeti egyházi kongresszus 1874. évi okt. 19 kén kelt felségfolyamodványára. O es. és apost. kir. Felsége által 1874. december 30-án adott legf. elhatározás alapján a görög-kel. szerb nemzeti egyházi alak igazgatóságát ezen felhatalmazom, miszerint az 1861-től 1872-ig tartott kongresszusok hátralékos költségeinek lerováására halasztásért folyomádó egyes egyházközségeknek, bebizonyított fizetési nehézségek miatt s az egyházemlyen hatóság véleménye alapján, a kürtelményeknek képet tövi évi, de tíz évtől semmi esetre tovább nem terjedhető részletes lerovást oly föltétel alatt engedélyveszen, hogy a meghatározott részletek — e kedvezmény különben előnyösebb mellott — a nemzeti egyházi alapba minden évtben pontosan beszolgáltassanak.

hat tehát politikusainktól a hasonló színt viselő főbde burkolások, mely a tudomány nimbusz emelven, parlamentünknek már-már sülydőt tekintélyét ujbl megállapított van hitatva. Igy gondolkodhatott Horn, a theoretikus. — A fölhomály sejtet. A körvonalat elmosván, az alakokat nagyobaknak mutatja. És utóljára is emberek vagyunk, ha mindjárt a pénzügyi bizottság „di maiorum gentium”-ai között ülünk is! Ki mondja még ezek után, hogy nem a legjobb politika: a kód előttem, kód utánam?

Lám, milyen hasznos volt ez akkor is, mikor a két napi igzalmas tanácskozás eredményének bejelentésére előadót kelle kizemelní. Muzslay áldozat lett. De miután másodszor is áldozat lett, e pillanatban megint kótes, vajjon ki fogja előadni, hogy az országban a folyó évtben 25 millió de fizetnie lesz, melynek fedezésé módjáról a pénzügyi bizottság — hallgat.

Ghyezzy Kálmán lecsúszasztott föl ül karszékek. Azon gondolkodott, hogy a kód házjáiban, Angliában nem akadna-e bankház, mely e rengeteg hallgatásnak bizonyára tömteletlen mennyiségű aranyát bankóra váltaná. Két évi defizit fedezésére elég lenne.

Folytatása a házban. E folytatás kétségkívül fényes lakoma lesz az ellenzékre, mely nyolcz évi váromkozásban megehlhetett és senki sem botrányozhatik meg benne, ha minden alkalommal „harapni való” kíván. Addig is,

mig az adóügyi s költségvetési viták puszttitásra megrakott asztala mellé letelepedhetnének, egyik első rangú publicisztájuk — udvar- és kormányköziségének nagyobb dokumentálására — nyilvánosan felszólította a főudvarmesteri hivatalot, hogy jövöre ne csak ezurkos gesztusokat akarjon az ellenzékkel kikapartatni az udvari bálakon, hanem tegyen eget az emésztésre oly rég készen álló gyomorok komolyabb követeléseinek is. Epen soram zárta kor értesülők, miszerint Hohenlohe herceg az illető elégedetlen hírlapíró-képviselő felszólítván, hogy a legközelebb rendezendő udvari bál étláppjánk összállítására nézve szives közreműködését ne vonja meg tőle, a következő jegezzék vette:

1. Zavarsz lé.
2. Nemzeti pástétom, vászorompókkal garnírozva.
3. Deák-párti miniszteriumok felapírva.
4. Felfújt kása, mely minden jót ígér.
5. Debrecezi kolbasz.
6. A kiegyezést ábrázoló ezukorkotmányi összállítás.
7. Gyűmölcs füge nélkül.
- A fekete leves s — miután a conservativ coalitio nem sikerült — a benedictiner s chartreuse elengedtetik. A fő azonban, hogy az ekként ellátott asztal köré miniszteri székek helyeztessenek.
- Hohenlohe herceg eddigéle nem választ.

Vas Gyrós.

múrá 14-án.
Adva Tartva
165 165.50
28.50 29.30
94 95.
17.90 18.
14 14.50
16.25 17.
39 30.
29 29.50
14 14.50
17 17.50
29.50 30.
16 16.25
107 108.
29.50 29.50
21 21.50
92.50 92.60
50.90 51.00
54 54.05
110.00 110.75
44.05 44.15
5.24 5.25
29.50 30.
104.05 104.75
1.63 1.65

és könyv-
utca 4-ik
kapható:
ra
Antal,
zon f.ál.
0 kr.
mivelés-
A tagosi-
nagy egy
készen
sűrűsöd-
a mezei
Korútt-
nos? —
ésérel —
lenni —
Antal —
németül —
Lávay
nyesztés-
k ismer-
ra
telteknek,
való
ISTVÁN
50 kr.
urhen. A
guisz. —
étes. —
fogtalan-
k nap-
zéese és a
II. Nep-
sa viláde-
Gherjaja
olgozat)
Erdély
Magyar-
egy es-
főm-
-lantk,
szénas
zele —
R
50 kr.
ára
ve 1 frt.
Góza,
yugdíj-
let fej-
akra —
-ág —
perlak-
rok.
á r.
ereszt-
(arzel-
el). —
Zsig-
Gyóry
jádól),
delem-
levelei
s egy-
ket —
et és
tal.

A BUDAPESTI ÁRÚ- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI. (HIVATALOS.) A BÉCSI TŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI. 1875. január 15-én.

Table with multiple columns listing market prices for various goods, currencies, and securities. Includes sections for 'Gabona árak', 'Kötvények', 'Malmok', 'Pénzjegyek', 'Közlekedési vállalatok', and 'Magasországi'. Each entry includes item names, quantities, and prices.

Advertisement for 'Az érmek, ásványok és régiségek' (Coins, minerals, and antiques) by Irodája. Promotes a collection of coins and minerals from the Lloyd building.

Advertisement for 'Egy csésze kávé' (A cup of coffee) by Leitner és Grünwald. Promotes coffee from the Lloyd building.

Large advertisement for 'A „Franklin-Társulat“' (The Franklin Society) featuring 'VASÁRNAPI UJSÁG' (Sunday News) and 'POLITIKAI UJDONSÁGOK' (Political News). Includes details about subscriptions and content.

Advertisement for 'VEZÉRCSILLAGOK' (Star of the Chief) by Franklin-Társulat. Promotes a collection of poems and thoughts by various authors.

Advertisement for 'KÉPES MESE-KÖNYVEI' (Picture Storybooks) by Franklin-Társulat. Lists various storybooks for children.

Advertisement for 'A „FRANKLIN-TÁRSULAT“' (The Franklin Society) featuring 'Nemzeti nagy képes naptár' (National Picture Calendar) for 1875. Promotes a calendar with illustrations and text.

Advertisement for 'A „Franklin-Társulat“' (The Franklin Society) featuring 'A nők hivatása' (The vocation of women) and other literary works.

Advertisement for 'A „Franklin-Társulat“' (The Franklin Society) featuring 'BORASZATI NAPTAR 1875-İK ÉVRE' (Wine-making Calendar for 1875).

Advertisement for 'Falusi gazda naptára' (Village Farmer's Calendar) for 1875. Promotes a calendar for farmers with practical advice.

Advertisement for 'István bácsi naptára' (Uncle István's Calendar) for 1875. Promotes a calendar with humorous and practical content.

Advertisement for 'Községi jegyzők naptára' (Municipal Clerks' Calendar) for 1875. Promotes a calendar for municipal officials.

Advertisement for 'Protestáns új képes naptár' (Protestant Picture Calendar) for 1875. Promotes a religious picture calendar.

Vertical text on the far right edge of the page, including the words 'Első év', 'HAL', 'Franklin-Társulat', and 'Ausztria'.